

other parameters of the world music musical practice, and to determination of the experiment role in creative works of the other world music representatives, both Ukrainian and foreign.

The practical study value is the ability to use its key provisions in the course of modern music in higher artistic schools of Ukraine.

Originality / value. So far, the Ukrainian musicology did not consider the experiment role as the key one in the world music.

Key words: world music, ethnic music, works of the band «Dakha Brakha», «The Road» album, performances of Vladyslav Troitskyi, folklore, experiment.

Стаття поступила до редакції 26 травня 2018 року.

УДК 78.6У

DOI: <https://doi.org/10.33398/2310-0583.2018.4243.227.249>

Олена Серко

ВЕСІЛЬНА ВОКАЛЬНО-ОБРЯДОВА КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОЇ ВОЛИНИ: ЕТНОГРАФІЯ ТА МЕЛОТИПОЛОГІЯ

Серко Олена Іванівна – аспірантка, Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка, Львів (Україна). E-mail: len922@ukr.net

Весільна вокально-обрядова культура Середньої Волині: етнографія та мелотипологія

На основі чималої кількості музично-етнографічних матеріалів (зафіксованих автором особисто, а також взятих із друкованих та архівних джерел) із малодослідженої території Середньої Волині у статті проаналізовано та описано етнографічні особливості середньоволинського весілля та обрядові наспіви найпоширеніших весільних мелотипів.

Методологічною основою роботи обрано мелотипологічні розробки львівських етномузикологів Б. Луканюка, Л. Добрянської [19].

Виявлено, що весільна пісенність Середньої Волині жанрово представлена ладканками піснями та приспівками. На обстеженій території було зафіксовано сім ладканкових із дванадцятьма різновидами, а також два пісенних мелотипи питомих весільних наспівів, що складають типологічний стрижень весільного жанрового циклу. Найбільш розповсюдженим мелотипом є тирадна шестискладова ладканка з монохронною організацією ритму. Також тут широко побутують приуро-

чені до весілля (що також принагідно можуть виконуватись і при інших обставинах) приспівкові твори, переважно в акцентно-динамічному ритмі. Важливою особливістю весільного жанрового циклу є побутування передладканок в західній частині (села Дубенського та Здолбунівського районів).

Детальне вивчення етнографічних особливостей обряду та наспівів весілля Середньої Волині здійснено вперше. Отож науковці, вчителі, а також всі, хто цікавиться народною культурою, зможуть знайти інформацію, яку можна використати для краєзнавчих та народознавчих досліджень, викладання народознавчих дисциплін в навчальних закладах тощо.

Ключові слова: традиційна вокально-обрядова культура, Середня Волинь, мелотипи, ритмоструктурна модель, весільні наспіви, ладканка, передладканка.

З-поміж іншої обрядової пісенності типи весільних наспівів в Україні сьогодні досліджені чи не найкраще. Однак мелогеографічне картографування весільних мелотипів виявляє ще багато „білих плям”, які не дають можливості сформувати точні ареальні межі поширення типових наспівів окремих теренів. Однією з таких територій є Середня Волинь⁵⁹, де до сих пір не проводились ґрунтовні фольклористичні експедиційні дослідження, а нечисленні музично-етнографічні матеріали, записані на цій території, залишаються в обмеженому доступі для наукового загалу⁶⁰.

Один з перших кроків на шляху до аналітичного опрацювання та картографування певних фольклорних матеріалів полягає у вивченні етнографічних особливостей весільного циклу, а також у визначенні музичних жанрів, які тут побутують.

Весільний народнопісенний матеріал з території Середньої Волині, що є зафіксований в друкованих та архівних джерелах, було систематизовано та розглянуто у бакалаврській роботі авторки [23]. Це був перший крок на шляху до запланованого системного етномузи-

⁵⁹ Згідно з історико-географічними факторами та за розробкою Богдана Луканюка [21], Середня Волинь охоплює територію Рівненського, Здолбунівського, Гощанського, Острозького, Корецького, східну частину Дубенського району Рівненської області, а також Славутський район Хмельницької області.

⁶⁰ Більшість цих матеріалів зберігаються або в Архіві кафедри музичного фольклору Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету або ж у приватних колекціях збирачів народної музики.

кологічного дослідження традиційної музичної культури обраного терену. Проте для реконструювання точної ареальної картини в цьому осередку джерельних матеріалів виявилось недостатньо. Було заплановано ряд експедицій у малодосліджені райони, кілька з яких вже успішно здійснено протягом останніх двох років.

Новоздобуті аудіозаписи та супутній етнографічний матеріал були проаналізовані, вокальні твори типологічно систематизовані, визначено мелотипи весільних пісень, тощо. Після цього цей матеріал долучено до раніше згромадженої у бакалаврській роботі джерельної бази. Здобуті етнографічні дані дозволяють на поточному етапі здійснити опис весілля, визначити музичні жанри, що супроводжують це свято, з'ясувати, які обряди належать до регіональних та окреслити характерні регіональні відмінності у проведенні традиційних обрядодій. Кількість здобутого аудіоматеріалу дає право визначити найбільш розповсюджені мелотипи, що є свого роду регіональними „маркерами”⁶¹. (Одиничні зразки в пропонованій роботі до уваги братися не будуть).

Етнографічні особливості середньоволинського весілля частково описані в працях місцевих дослідників народної творчості – Степана Турика [2], Віктора Давидюка [7-8] та в дипломних роботах студентів кафедри музичного фольклору Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ) [1, 17, 29].

Мелотипологія та мелогеографія весільних наспівів сьогодні найбільше досліджується на регіональному рівні. Вивченню весільного жанрового циклу окремих територій присвячені праці сучасних етномузикологів: Олени Гончаренко [6], Тетяни Зачикевич [9], Юрія Рибак [26], Маргарити Скаженік [27] та інших. Макроареалогічного рівня сягнула у своїх працях провідна київська дослідниця Ірина Клименко [10–16]. Її науково-методичні розробки базуються на матеріалі з величезного українсько-білорусько-слов'янського мелоареалу. В них запропоновано принципи ритмічної систематизації весільних пісень [14], здійснено детальну характеристику певних весільних мелотипів із їх локальними відмінами та ареалами поширення [12–13, 15–16], а також ретельно картографовано результати аналізу, що унаочнює загальну картину перетину різних „ритмотворчих векторів” [10, с. 10].

⁶¹ Частота побутування певних мелотипів є суттєвою стильовою ознакою території, а отже й однією із визначальних умов доцільності їх картографування.

Регіон Середньої Волині знаходиться майже на межі визначених І. Клименко макроареалів „Україна” – „Білорусь” [14, с. 136]. Тому весільні мелотипи, що тут побутують, певною мірою представлені та картографовані в роботах цієї дослідниці [13–16]. Та для вивчення локальної специфіки Середньої Волині треба детально вивчити та описати всі весільні наспіви, які тут побутують зрідка в активному, а частіше в пасивному вжитку (на щастя, чимало таких творів можна ще зараз зафіксувати від традиційних виконавців), охарактеризувати їх стилістичні особливості та уточнити ареали розповсюдження.

При аналізі та визначенні весільних мелотипів за базову методологічну основу було обрано концепцію провідного львівського етномузиколога Богдана Луканюка, запропоновану у праці „Спроба мелотипології весільних ладканок і пісень західного Полісся та західної Волині” [19].

Матеріал дослідження складає народновокальна творчість весільного жанрового циклу, зафіксована авторкою цієї роботи в особистих експедиціях, а також збирачами різного часу в селах Середньої Волині. Деякі матеріали взяті з друкованих джерел [4–5, 22, 24–25, 30], інші – з фондів кафедри музичного фольклору Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (РДГУ) [1, 17, 29]. У сукупності джерельний ресурс роботи налічує близько 600 весільних творів.

Етнографічний аспект. На всій території Середньої Волині досить добре збереглося весільне дійство, яке цілком вписується у загальнонаціональну обрядовість, проте має кілька локально-регіональних відмінностей. Тутешне весілля традиційно складається з трьох етапів (це передвесільний, власне весілля та післявесільний). Кожен етап в свою чергу складається з кількох частин.

Дослідник волинського краю Віктор Давидюк зауважує, що в повному обсязі весілля на Волині можна було побачити щонайменше півстоліття тому, у 60-х роках ХХ століття. Саме тому «сучасні його описи ґрунтуються переважно на спогадах людей похилого віку, а тому не застраховані від деяких неточностей. Вони становлять уже результат певної реконструкції як із боку оповідача, так і дослідника» [7, с. 35].

Сьогодні весілля в різних місцевостях Середньої Волині відбуваються по-різному. Тож при зведеному описі традиційного весільного

обряду намагатимемося враховувати мікролокальні особливості.

До першого, передвесільного етапу належать обряди, які тут побутували – сватання та змовини. Коли хлопець з дівчиною вирішували побратися, то тоді йшли «у свати». Хлопець казав своєму батькові, дівчина теж повідомляла своїм родичам. Тоді визначали певний день, у який відбувалося сватання. У той день молодий засилає до молодої старостів. Їх повинно бути двоє. Це люди розумні, дотепні та веселі. Як правило, свататись приходять увечері, з собою несуть горілку і хлібину. Свати взагалі не згадують про парний шлюб, а вдають із себе скотарів і ведуть мову про теличку. [7, с. 36]. У с. Забороль, що на Рівненщині свати вдають з себе мисливців та говорять про куницю⁶². «Ми собі ловці, удалії молодці. Ловимо куницю. Та пішов наш звір до вас у двір, із двору до хати. Тепер бажаємо його впіймати. Певно вже наша куниця – у вас у хаті красна дівця. Нашому слову кінець, а ви зробіть нашому ділу вінець. Віддайте нашому князю куницю, вашу красну дівця! Чи віддасте, чи нехай підросте?»⁶³ У домі дівчини готували всіляке частування. На знак згоди дівчина повинна була перев'язати сватів рушниками, а молодого – хусткою. Якщо ж дівчина збиралася відмовити хлопцеві – то вона виносила йому на тарілці гарбуза. На цьому обрядова частина сватання закінчувалася, далі все відбувалося за сценарієм пригощання-танці. Обрядових пісень на сватанні не співали. Місцеві жителі згадують, що співали на змовинах, але самих пісень не пам'ятають.

Головним же етапом було власне весілля, яке також складалося з кількох обрядових дій. Тривало воно 4 дні – у суботу⁶⁴ коровай, у неділю вінчання, у понеділок «калачі», а у вівторок «теща».

Найбільш повно зберігся обряд випікання короваю. Коровай – це обрядовий хліб, поширений серед багатьох слов'янських народів. Коровай печуть лише перед весіллям. Це висока кругла паляниця, прикрашена квітками, шишками, пташками та пшеничними колосками із тіста.

У суботу збиралися на коровай у домі молодої (або й у молодого

⁶² За В. Давидюком «куниці допевняються головним чином на Поліссі».

⁶³ Весільному обряді, записаному від заборольського фольклорного гурту присвячений дипломний реферат Мартинюк І. М. У 1991 в м. Рівному був проведений конкурс «Весільний обряд за народним звичаєм», де перемога дісталася саме заборольцям. Оскільки це дійство було підготовлене саме для конкурсу, то про «куницю» у цьому регіоні могли почерпнути з друкованих джерел.

⁶⁴ У деяких населених пунктах коровай випікали у п'ятницю.

також), просили всю родину, але місити його мали лише чотири жінки. Працювали у парах – двоє місяць, двоє ночви⁶⁵ держать. Як правило, ці жінки мали мати благополучні сім'ї. Не допускалися до випікання короваю вдови та розведені. Брати участь в обряді не дозволялося чоловікам. Винятком міг бути лише «чоловік, який вимітав попіл із печі перед садженням туди короваю» [7, с. 37]. Тісто місили довго, щоб коровай був пухкий та смачний⁶⁶. Коровай підходив, його спеціально формували, виробляли, ставили в піч, прикрашали. На території Середньої Волині існує звичай класти у «підшову» короваю копійки – щоб життя було багатим, та жито – щоб діти багато жили. Серед коровайних пісень найчастіше співають такі: «Я на коровай ішла», «Благослови Боже», «Ой лису наш, лису», «Рости, рости короваю», «Піч наша регоче» та інші. Цікаво, що ці пісні супроводжують коровайний обряд і сьогодні. Найчастіше їх виконують кухарки, які готують на весілля, бо вони знають цих пісень, або ж, як у с. Симонів, запрошують співати тих, хто знає. Закінчувався обряд урочистим винесенням спеченого хліба до комори. Крім короваю у цей день пекли також і гусочки та шишки – ритуальні булочки, які вже на весіллі, під час ділення короваю продавали запрошеним гостям. При цьому теж співали пісень «Ой пуцу я гуску на воду», «Дружбонько коровай крає».

Найбільш пишною обрядовістю відзначався саме весільний день – як правило, він розпочинався у неділю. Власне весілля складалося з таких обрядових дій: розплітання коси, викуп молодої, вінчання, перейма, гуляння у молодої та у молодого, ділення короваю. Всі обрядодії супроводжувалися співом пісень.

Весільний поїзд молодого, що вирушав за молодою складався зі старшого боярина, бояр, світилок і родичів. Перед тим, як вирушити у путь, всі присідали на дорогу, а молодий просив у батьків благословення на шлюб. За звичаєм, вони його благословляли, а мати обсипала хлопця зерном та дрібними грішми – на щастя. «Попереду завжди коровай на рушнику, потім два свата несуть образи, тоді молодий, по обидва боки світилки-дівчата, а потім близькі родичі: хресні, дядьки, тьотки рідні, музики від молодого, він казує музику і розраховується за вінчання у церкві»⁶⁷. На шляху до молодої, наре-

⁶⁵ Ночви – дерев'яні коритця прямокутної або човноподібної форми, які використовувалися для виготовлення тіста.

⁶⁶ У с. Пустомити Гоцанського району коровай місили протягом трьох годин.

⁶⁷ Стенограма розповіді про весільний обряд у с. Майків Гоцанського

ченому влаштовували «перейму», вимагаючи викуп.

До дому молодої раніше всіх на весілля сходилися дівчата-дружки для того, щоб одягнути молоду. Її садили на стілець із подушкою, розплітали косу. До суто середньоволинських ритуалів належить обряд «читання корони» – на Острожчині. Як правило, це відбувалося в хаті молодої перед тим, як ішли до вінчання. Читав її один з дружбів молодого після того як брат розплете молодій косу. Основний зміст тексту «корони» зводився до подяки батькам та настанов молодим на сімейне життя.

Після цього одягали вінок і вельон. Молода плакала, прощаючись із своїм дівоцьким життям. Після того, як одягали вінок на голову молодій, вона підводилися зі стільця, а дівчата-дружки намагалися сісти на подушку одразу ж після неї. Котра перша сяде – та і заміж перша вийде.

Молоді йшли до церкви вінчатися, або ж їх везли на завітчаному возі. За традицією с. Хоровець Славутського району наречені відстоювали спочатку ранню службу, а потім починалося вінчання. Після церковного обряду співали подячну пісню священнику – «Подякуймо попові».

Вдома молодих зустрічали батьки. Всі гості сідали за стіл і частувалися. Після пригощань, за звичаєм, розпочиналися танці та забави. Було таких три заходи.

Після другого заходу плетуть вінки батькам. Якщо це перше весілля (зажинки), то батьків садили на ослін, піднімали їх догори, казали «Гірко» та вимагали від них горілки. Якщо ж батьки одружували останнє дитя, то їх у вінках садили на воза та об'їжджали все село, після цього обдаровували їх подарунками та дякували⁶⁸.

Характерна регіональна відміна весілля – обряд взування теці у чоботи. Тут без нього не обходиться жодне весілля. «Зразу взувають у якісь трепи, а потім приносять миску і зять мие ноги теці, жартують – натирає цеглою, тоді взуває гарні чоботи, що привіз на подарок, тоді танець зятя з тещею»⁶⁹. Співають або загальновідому приурочену до обряду пісню «Чоботи, чоботи ви мої» або ж ладканку «Зять теці постіль стеле».

Кінець весілля супроводжувався поділом короваю. До хати захо-

району від Коробчук (Процюк) Ольги Михайлівни, 1940 р.н.

⁶⁸ Така традиція зафіксована у с. Вілія Острозького району Рівненської області.

⁶⁹ Стенограма розповіді про весільний обряд у с. Майків Гошанського району від Коробчук (Процюк) Ольги Михайлівни, 1940 р.н.

дили музики, граючи весільний марш. Хрещений батько, взявши благословення у батьків, починав ділити коровай та роздавати його усім гостям. Все це дійство відбувалося під пісню. Або ж під марш музик.

Післявесільні обряди повинні були зміцнити зв'язок між родинами молодих і полегшити при звичаєння молоді у чужому домі. Через день-два молодий кликав гостей на «пропій». Через тиждень після весілля молоді йшли до батьків молоді на «міни» – батько молоді повинен віддати їй все, що обіцяв під час сватання і заручин. З цього приводу влаштувалась гостина.

Мелотипологічний аспект. Згідно з опрацьованими аудіоматеріалами, весільний жанровий цикл⁷⁰ Середньої Волині репрезентують ладканки, пісні та приспівки. Найбільшу кількість зразків зібрано саме ладканок.

Ладканки. Як виявилось, найпоширеніший весільний мелотип на території Середньої Волині – тирадна шестискладова ладканка зі монохронною ритмічною організацією (за кодифікацією Б. Луканюка Л1Т)⁷¹. Вона побутує майже у всіх досліджуваних населених пунктах. Цей наспів поєднується з досить великою кількістю поетичних текстів (на Середній Волині їх вдалося зафіксувати більше сорока), які виконуються на різних етапах весільного обряду. Як відомо, тирадні твори можуть функціонувати як у повному, так і в редукованому вигляді, що спричиняє різноманітні видозміни у композиції так званої великої колісцевої форми (далі – ВКФ), яка складається із зачину (З), ходу (Х) та кінцівки (К). Музично-ритмічна форма цього мелотипу зустрічається у двох варіантах:

а) ^mR111122||:111111:||111122||⁷² – повний варіант ВКФ, з семантичною структурою вірша ^sV ААБВГ... – з двічі повтореним першим рядком словесного тексту;

⁷⁰ Згідно з класифікацією, запропонованою провідним вченим львівської етномузикологічної школи Б. Луканюком [19].

⁷¹ Цій ритмоструктурній моделі весільного жанрового циклу присвячена праця І. Клименко [16], в якій детально описано ритмічні формули-моделі, принципи дроблення, визначено мелоінтонаційні особливості, а також регіональні мелічні різновиди.

⁷² Тут і далі використовуються такі знаки формалізації: ^tV – ритмічна структура вірша, ^sV – семантична будова, ^mR – музично-ритмічна форма та ^M – мелотематична структура.

Приклад 1

с. Горбаків
Зачит і транскрипція Серго О.

Да Бла_го сло_ви Бо_ же Да Бла_го сло_ви Бо_ же
І Пре_чис_та_ я то_ же І о_тець і ма_ти
Та сво_є му_ди_тя_ ті Та сво_є му_ди_тя_ ті
Ко_ро_вай за_мі_си_ти.

б) ${}^mR \parallel 111111 \parallel 111122 \parallel$ – простіший різновид, без зачину-вступу, семантична форма – 5V АБВГ..., та повтору першого рядка. (Кодова назва за Б. Луканюком – Л1Т6/з⁷³).

Приклад 2

с. Силонів
Зачит і транскрипція Серго О.

Ру_бай_те ка_ли_ну Да мо_сті_те до_ли_ну
Мо_ло_дій мо_ло_до_му Аж до Бо_жо_го до_м[у].

Цей мелотип часто побуває у вторинному варіанті, в якому перша довга тривалість ділиться на дві коротші (${}^mR \parallel 111111 \parallel 111122 \parallel = \parallel 222222 \parallel 222244 \parallel \leftarrow \parallel 1^{\wedge}122222 \parallel 1^{\wedge}122244 \parallel \leftarrow \parallel 1122222 \parallel 1122244 \parallel$).

Нерідко зустрічаються й інші похідні форми з довільним дробленням перших чотирьох складонот, із яких найчастіше роздроблюється перша. В наступному прикладі розширення вірша спричиняє додаткову цезуру в тексті, тому замість нормативного 6–7 складника виникають рядки з ритмічною структурою 1V 46 (${}^mR \parallel 1111 \parallel 111122 \parallel$) або 1V 45 (${}^mR \parallel 1111 \parallel 21122 \parallel$).

⁷³ Надалі кодові позначення Б. Луканюка будуть вказуватись без зазначення прізвища.

Приклад 3

с. Симо́нів
Зачис і транскрипція Серго О.

А хто бу_де ко_ро_вай мі_си_ти То той бу_де го_рі_лоч_ку пи_ти

А хто бу_де ноч_ви дер_жа_ти То той бу_де сли_ню ков_тат.

Згідно з розробками І. Клименко [16] та інших дослідників, мелотематична форма повного різновиду (а) включає в себе „три обов’язкових мелоінтонаційних побудови:

1 – А – однорядкова вступна (зачин) із двома ритмічними довготами в кінці рядка...

2 – В – однорядкова основна (багатократно повторюваний монохронний „хід”)...

3 – пара ГΔ - заключна дворядкова побудова (монохронний рядок + 8-дольний з апокопою)... ” [16, с. 34]. Підсумовуючи, цілу побудову можна зобразити формулою ${}^1M AB_n\Gamma\Delta$. Кінцівка цієї тирадної форми – тобто структура ГΔ – досить часто повторюється двічі.

Мелотематична форма різновиду без зачину відповідно є ${}^1M B_n\Gamma\Delta$.

Деяко рідше, також у двох варіантах – із зачином та без, зустрічаються й ямбічні відповідники шестискладових ладканок (Л2Т). Записів цього типу з повною колісцевою формою є небагато. Частіше зустрічається різновид Л2Т6/з – тирадна ямбічна ладканка без зачину. Музично-ритмічна форма є такою – ${}^mR121212::||121233||$, семантична – ${}^sV ABB\Gamma$, мелотематична ж – ${}^1M B_n\Gamma\Delta$ [25, с. 146].

Приклад 4

с. Горо́док
Зачис і транскрипція Пех О.

Іа в ха_ті се_ді_ла І в ві_кон_це гля_ді_ла,

Чи не прий_дуть про_си_ти, Ко_ро_ва_ю ме_си_ти.

Ці наспіви рідко зустрічаються у типовій формі, найчастіше виступають у вигляді семискладників, де подрібнення основних складонот спричиняють різноманітні вставні слова (ой, та, а, да) або зміна форми слова (дружко – дружбонько). Таким чином виникає похідна форма – ${}^1V 7_n$. У наведеному вище зразку (приклад 4) присутній незвичайний варіант дроблення першої складоноти:⁷⁴

${}^mR \parallel 121233 \parallel : 121212 : \parallel 121233 \parallel = \parallel 242466 \parallel : 242424 : \parallel 242466 \parallel \leftarrow \parallel$
 $1^{\wedge}142466 \parallel : 1^{\wedge}142424 : \parallel 1^{\wedge}142466 \parallel \leftarrow \parallel 1142466 \parallel : 1142424 : \parallel 1142466 \parallel.$

Зустрічаються також зразки й із нормативним дробленням складонот:

${}^mR \parallel 121233 \parallel : 121212 : \parallel 121233 \parallel \leftarrow \parallel 11^{\wedge}11233 \parallel : 11^{\wedge}11212 : \parallel 11^{\wedge}11233 \parallel$
 $\leftarrow \parallel 1111233 \parallel : 1111212 : \parallel 1111233 \parallel.$

В цьому випадку представлений скорочений варіант 7_n – без зачину (${}^mR \parallel : 1111212 : \parallel 1111233 \parallel$) [29, с. 15].

Приклад 5

с. Сухівці
Заше і транскрипція Стефаничук Н.

Ой зо_ ба_ чи_ те лю_ де Як без На_ та_ лі_ бу_ де

Ло_ жеч_ ки нуд лав_ ко_ ю За_ рос_ туть му_ рав_ ко_ ю

А ді_ жеч_ ка з во_ до_ ю За_ рос_ те_ ли_ бе_ до_ й.

Значно менше зафіксовано строфічних шестискладових ладканок. Як і тирадні, вони побутують у двох ритмічних різновидах – монохронному (або спондеїчному) та ямбічному.

Семантична форма вірша ямбічної версії (ЛІЗСЗ) sV ААБ, оскільки перший рядок повторюється двічі. Музично-ритмічна структура є така – ${}^mR \parallel 121233 \parallel 121212 \parallel 121233 \parallel$ [1, с. 21].

⁷⁴ Це дроблення є нетипове, оскільки тут дробиться не друга, довша складонота, а перша, коротша. На даному етапі дослідження народномузичні твори з таким дробленням ми зустрічали лише в одній виконавиці з с. Городок (Рівненського р-ну Рівненської обл.)

Приклад 6

с. Новоситин
Зміст і транскрипція Болодар Ю.

♩ = 125

Слав_ля_но про_слав_ля_но Слав_ля_но про_слав_ля_но

На сто_лі по_став_ля - н[о].

У весільних наспівах Середньої Волині представлений також строфічний спондеїчний відповідник (Л1С3) з музично-ритмічною формою ${}^mR \text{ ||:111111:|}$. Віршова структура – ${}^sV \text{ ААБ}$. Порівняно з ямбічною версією та згідно з типологією Б. Луканюка „трирядкові строфічні ладканки з семантичною формою віршів ААБ такого ж типу (Л1С3) – це, мабуть, скорочені різновиди 4-рядкових, у яких, як підказує порівняння їх мелодики, пропущена перша чи третя побудова” [19, с. 98]. У цьому різновиді від ВКФ залишилася лише її друга та третя частини – хід та кінцівка. Мелотематична структура цих творів – ${}^1M \text{ АВВ}$ [17, с. 35].

Приклад 7

с. Майків
Зміст і транскрипція Коробчука В.

♩ = 80

2. Да по ву_ли_ці хо_дить Та й по ву_ли_ці хо_дить

Та й су_сід сво_їх про_с[ить].

Інші два типи – двоколінні семискладники із базовою ритмічною структурою ${}^1V \text{ 43}$, зустрічаються як тирадні, так і строфічні (Л3Т та Л3С). Мелоритмічна структура тирадного типу ${}^1V \text{ 43}_n$ виглядає так: ${}^mR \text{ ||:1212|123:|}$, віршова форма – ${}^sV \text{ АВВГ}$, мелотематична – ${}^1M \text{ А}_n\text{В}$ або ${}^1M \text{ АА}$ або ж ${}^1M \text{ АВГД...}$

Це модельована структура. Найчастіше ж, тип ${}^1V \text{ 43}_{n(2)}$ побутує у вторинних формах із дробленням базових складнот, в результаті чого втілюються наступні віршові структури ${}^1V \text{ 53}_{n(2)}$, ${}^1V \text{ 443}_{n(2)}$, ${}^1V \text{ 433}_{n(2)}$. Структура ${}^1V \text{ 53}_{n(2)}$ виникає способом розщеплення другої

складоноти на дві коротші, кожна з яких дорівнює за тривалістю першій складоноті. Таким чином ритмічна формула наспіву виглядає так: ${}^mR \parallel :1212|123:\parallel \leftarrow \parallel :11^{\wedge}112|123:\parallel \leftarrow \parallel :11112|123:\parallel$.

Інший різновид мелотипу – форма із ${}^V 443_{n(2)}$. Його музично-ритмічна формула: ${}^mR \parallel :2424|224:\parallel \leftarrow \parallel :22224|224:\parallel \leftarrow \parallel :1^{\wedge}11^{\wedge}11^{\wedge}124|224:\parallel \leftarrow \parallel :1111|1124|224:\parallel$, поєднується з семантичною формою вірша sV абв;где. При цьому у другій силабічній групі похідної форми чотири- та трискладники можуть варіантно чергуватись, група 4 може легко переходити у 3 і навпаки.

Для багатьох мелодій типу із ${}^V 43_{n(2)}$ характерна ритмічна видозміна останньої побудови – три складника: ритмічна послідовність тривалостей $|123|$ замінюється на $|112|$.

Приклад 8

с. Симонів
Запис і транскрипція Серго О.

$\text{♩} = 108$

Зі бра_ли_ся по дру_жеч_ки Га_ли_ні

Роз_че_са_ти ру_су_ко_су вже ї_ї
Бо при_ї_де той хо_ро_ший мо_ло_дець

Та й по_ве_де на_шу Га_лю під ві_нець.

Наступна група мелотипів представлена лише строфічними композиціями. Перша із них – дворядковий двоколінний десятискладник, ритмічна структура вірша якого ${}^V 55_2$ (Л4С). Ритмосхема даного типу ${}^mR \parallel :11112|11112:\parallel$. Семантична форма має два варіанти – sV АА або ж sV АБ, мелічна – M АВ. У наведеному нижче зразку мелотипу із ${}^V 55_2$ присутнє дроблення перших двох та шостої складонот. Дроблення відбувається таким чином ${}^mR \parallel :11112|11112:\parallel = \parallel :22224|22224:\parallel \leftarrow \parallel :1^{\wedge}11^{\wedge}1224|1^{\wedge}12224:\parallel \leftarrow \parallel :1111224|112224:\parallel$.

Приклад 9

с. Шагова
Затис Юциук М., транскрипція Серко О.

♩ = 88

1. Ой з-за го_ри з-за го_ри ко_ро_вай_ни_ці йдуть.

Ой з-за го_ри з-за го_ри ко_ро_вай_ни_ці йдуть.

Ще один із поширених тут типів містить в основі триколінний 14-складовий вірш із структурою ${}^1V 44_2$ та ямбічною організацією ритму. Зведена до моделі музично-ритмічна будова є така – ${}^mR ||:1212|1212|121233:||$, похідна ж – ${}^1V 55_2$, ${}^mR ||:11112|11112|1111233:||$. Семантична форма зустрічається у двох варіантах ${}^sV AA$ та ${}^sV AB$, мелічна – ${}^1M AB$ [22, с. 48].

Приклад 10

с. Здобича
Затис і транскрипція Маршівської М.

♩ = 120

1. Бог_є_ї_да_є, Бог_є_ї_да_є,

ба_ть_ко_по_ма_га_є,

Бог_є_ї_да_є, Бог_є_ї_да_є,

ба_ть_ко_по_ма_гай.

До групи т. зв. контамінованих ладканок належить тип 8 – із ${}^1V 43_{2(n)};446$. Тут контамінуються тип 3 (ЛЗТ або ж ЛЗС) – перша двоколінна група та тип 6 (ЛБС), друга триколінна. Якщо перша група є тирадна, тобто ритмічна форма ${}^1V 43_n;446$, то вона відповідає кодовій назві Л8Т, якщо ж строфічна (${}^1V 43_2;446$), то це тип Л9С. Обидва мелотипи, тирадний і строфічний мають ямбічну організацію ритму і

відповідають типовій музично-ритмічній формі ${}^mR \parallel 1212|123\parallel 1212|1212|121233\parallel$. Досить часто зустрічається вторинна форма цієї ритмо-структурної моделі з характерним дробленням других довших складових нот у більшості силабогруп на дві коротких, однакових за тривалістю з ${}^1V 53_{2(n)};557$ та відповідною ритмосхемою

${}^mR \parallel 1212|123\parallel 1212|1212|121233\parallel \leftarrow \parallel 11^{\wedge}112|123\parallel [11^{\wedge}112|11^{\wedge}112|11^{\wedge}112333\parallel \leftarrow \parallel 11112|123\parallel 11112|11112|1111233\parallel$.

Віршова структура sV АБВ, мелотематична – 1M АВГ [1, с.19].

Приклад 11

с. Новомалин
Запис і транскрипція Бондар Ю.

1. Ой чи_ і то сис_три_ці Під ко_ро_ва_йом гу_ля_ють
Під ко_ро_ва_йом під Бо_жим да_ром під сла_вним ко_ро_вай.

Серед ладканкових наспівів Середньої Волині є такі, що містять перед основною формою вступну частину, яка, вірогідно, в давнину несла в собі певний магічний зміст. Ця особливість „зачинати” ладканки у 90-х роках ХХ століття була підмічена львівськими етномузикологами [18, 20, 28]. Б. Луканюк у своїй публікації „Кілька заміток про т. зв. заспіві-зачини весільних ладканок” [18] запропонував називати такі зачини передладканками, було визначено їх музичні та словесні типи а також намічено ареали їх поширення. Ямбічний тип передладканок найбільш поширений у Галичині, монохронний же зустрічається у східному напрямку від р. Іква. Власне територія Середньої Волині знаходиться на схід від р. Іква, тут побутують спондеїчні передладканки. Їх словесний текст – „Першая квітонько – молодий Колюньо”⁷⁵ (або ж „Першая квітка – молодий Василько”, ${}^1V 56$, з ритмосхемою ${}^mR \parallel 11112|111122\parallel$), а згодом „Другая квітонько – молода Надюня”. Ритмічна форма ${}^1V 66$ з ритмосхемою наспіву ${}^mR \parallel 111122|111122\parallel$ ⁷⁶. Ці передладканки поєднуються як з монохронними творами, так і з ямбічними.

⁷⁵ У текстах передладканок імена молодят можуть називатись і навпаки, спочатку дівчини, а потім хлопця. Напр. „Першая квітонько – молода Марусю”, „Другая квітонько – молодий Васюня”.

⁷⁶ Записала Н. Примак в с. Варковичі Дубенського району Рівненської обл.

Приклад 12

с. Варковичі
Затис Приклад, транскрипція Серго О.

Пер_ ша_ я кві_ тонь_ ко - мо_ ло_ да Ма_ ру_ сю,
 Що_ би здо_ ро_ ви бу_ ли, Що_ би за нас не за_ бу_ ли,
 Що_ би за нас зга_ да_ ли, Та й до нас при_ ї_ ха_ л[и].

Ці зачини-вступи побутують і досі в населених пунктах Здолбунівського (села Мала Мощаниця, Стара Мощаниця та інших) та східній частині Дубенського районів (с. Варковичі), що підтверджує один з мікроареалів побутування передладканок, визначених Б. Луканюком [20]. В одній із останніх експедицій авторки в с. Антопіль Рівненського району інформантка родом з с. Дмитрівка стверджувала, що в її рідному селі також співають зачини до весільних пісень, хоча жителі сусідніх населених пунктів (с. Біла Криниця, с. Бабин) цього не підтвердили⁷⁷. Після дообстеження цього субареалу можна буде зробити більш точні висновки про побутування весільних передладканок на Середній Волині.

Крім вище вищеописаних мелотипів весільних ладканок, на Середній Волині зафіксовані й інші ладканкові форми. Вони представлені невеликою кількістю, по 1–2 зразки, і для дослідження потребують повнішої джерельної бази.

Пісні. Жанрова група весільних пісень представлена всього двома мелотипами.

Один з них – дворядковий двоколінний десятискладник – ^V 55₂ (код ВП5). Музично-ритмічна формула цього наспіву – ^mR ||:11121|11121:|. Віршова структура відповідає формі ^sV АБ.

Приклад 13

⁷⁷ Тому для перевірки слів виконавиці запланована експедиція в с. Дмитрівка, а також у сусідні села.

с. Грушівці
Затис Киц О., транскрипція Серго О.

♩ = 100

1. Ой кум_ щю люб_ щю доб_ ра го_ ріл_ ка

Бу_ де_ мо пи_ ти до по_ не_ діл_ ка.

Наступний пісенний тип – ямбічний триколінний 11-складник
[♩]V 443₂ (код – ВП7), [♩]V АБ, [♩]М АВ [29, с.23].

Приклад 14

с. Сухівці
Затис і транскрипція Стафійчук Н.

♩ = 150

1. Бу_ вай бу_ вай мо_ я ма_ тін_ ко здо_ ро_ ва

Бо за_ рос_ та_ є ду_ би_ но_ ю до_ ро_ га.

Бо за_ рос_ та_ є ду_ би_ но_ ю до_ ро_ га.

Тут унаслідок двічі повтореного другого рядка поетичного тексту віршова форма твору набуває вигляду [♩]V АББ, відповідно ритмічна – [♩]V 443₃. Значно частіше тип ВП7 побутує у варіантному вигляді – [♩]V 553₂, з ритмосхемою [♩]R ||:11112|11112|123:||.

На всій досліджуваній території також побутують весільні тонічні приспівки, що складають третю жанрову групу весільних наспівів. Ці твори мають жартівливий зміст та найчастіше виконуються до танцю.

Проведене дослідження весільної пісенності на території Середньої Волині дає змогу зробити такі висновки.

Середньоволинський весільний обряд цілком вписується у національну обрядовість українців та має кілька особливостей, які характерні саме для цього осередку – читання корони, своєрідний обряд плетіння вінків батькам, обряд взування тещі в чоботи. На обстеженій території зафіксовано 7 ладканкових із 12-ма різновидами, а також 2

пісенних мелотипи типових весільних наспівів, що представлені значною кількістю зразків, тобто складають типологічний стрижень весільного жанрового циклу. Також тут широко побутують приурочені до весілля (що також принагідно можуть виконуватись і за інших обставин) приспівкові твори в акцентно-динамічному ритмі.

Важливою особливістю весільного жанрового циклу є побутування передладканок в західній частині (села Дубенського та Здолбунівського районів). Звичайно ж, здійснене дослідження не є вичерпним, і робити якісь висновки про розповсюдження певних весільних типів, відмінних від тих, які існують на суміжних територіях, ще рано. Можна сказати, що зроблено перший крок на шляху до відтворення реальної мелотипологічної картини. У майбутньому планується долучити до аналізу значно більшу кількість джерельних матеріалів, що в кінцевому підсумку дасть можливість реконструювати точні ареальні межі в цьому осередку. Для подальших мелогеографічних висновків буде також використано результати картографування усіх основних обрядових мелотипів календарного приурочення.

Література

1. Бондар Ю. Обряд короваю (записаний в с. Новомалин Острозького р-ну Рівненської обл. / Ю. Бондар: дипломний реферат / Наук. керівник Ю. Рибак. Рівне, 2000. 23 с.
2. Весілля на Дубенщині: 170 українських весільних пісень, записаних учителем-пенсіонером Туриком Степаном Івановичем / [упорядник М. Якубчук]. Крем'янець, 2001. 86с.
3. Весільні обряди Рівненщини : фольклорно-етнографічні записи XIX-поч. XX ст. / [упор. М. Борейчук]. Рівне : Волинські обереги, 2004. 140 с.
4. Весільні пісні. Т.1 / [упор. М. М. Шубравська]. Київ: Наукова думка, 1982. 870 с.
5. Весільні пісні. Т.2 / [упор. М. М. Шубравська]. Київ: Наукова думка, 1982. 679 с.
6. Гончаренко О. Весільні наспіви силаборитмічної моделі 5+3 на території Сумщини: Мелоареалогія // Етномузика. Львів, 2008. Вип. 5. С. 40–66.
7. Давидюк В. Етнологічний нарис Волині [за матеріалами експедиції Полісько-Волинського народознавчого центру «Волинянина-2003»]. Луцьк : Інститут культурної антропології, 2005. 70 с.
8. Давидюк В. Етнокультурна своєрідність Волині // Народна творчість та етнографія, №3. 2005. С. 66-77.
9. Зачикевич Т., Клименко І. Весільні пісні Полтавщини: ритмотипологія і географія // Проблеми етномузикології. Серія Слов'янська мелогеографія. Київ, 2013. Вип. 8. С. 118–130.

10. Клименко І. Вектори генеральних ритмотворчих алгоритмів українсько-білоруського ранньотрадиційного меломасиву: 1. До постановки проблеми // Проблеми етномузикології. Серія Слов'янська мелогографія. Київ, 2011. Вип. 6. С. 10–33.
11. Клименко І. Вектори генеральних ритмотворчих алгоритмів українсько-білоруського ранньотрадиційного меломасиву: 2. Весільний „макротип” моделі V557 // Проблеми етномузикології. Серія Слов'янська мелогографія. Київ, 2012. Вип. 7. С. 11–25.
12. Клименко І. Макроареалогічні замітки центральноукраїнського картографа // Етномузика. Львів, 2007. Вип. 3. С. 95–113.
13. Клименко І. Макроареалогічні замітки. Нарис другий. Весільні мелодії з віршами 4+4+6 та 5+5+7 // Проблеми етномузикології. Серія Слов'янська мелогографія. Київ, 2010. Вип. 5. С. 121–137.
14. Клименко І. Ритмоструктурна систематика весільних мелодій українсько-білоруського мелоареалу (Погляд із Прип'ятського Полісся) // Проблеми етномузикології. Київ, 2004. Вип.2. С. 135–165.
15. Клименко І. Слов'янські весільні шестидольники як мелогографічна система: введення у проблематику) // Проблеми етномузикології. Серія Слов'янська мелогографія. Київ, 2014. Вип. 8. С. 90–117.
16. Клименко І. Українські весільні тиради на шестидольній основі // Етномузика. Львів, 2014. Вип. 10. С. 31–52.
17. Коробчук В. Пісенна традиція села Майків (Гощанського р-ну Рівненської обл.): дипломна робота / Наук. керівник Ю. Рибак. Рівне, 2011. 60 с.
18. Луканюк Б. Кілька заміток про т.зв. заспіви-зачини весільних ладканок // Третя конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель (Львів, 1-5 квітня 1992 р.): Матеріали. Львів, 1992. С. 38–45.
19. Луканюк Б. Спроба мелотипології весільних ладканок і пісень західного Полісся та західної Волині // Етнокультурна спадщина Полісся / ред.-упоряд. В. П. Ковальчук. Рівне: Перспектива, 2004. Вип. 5. С. 95–108.
20. Луканюк Б. Передладканка вздовж Ікви: тези // П'ята конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель (Львів, 15-16 грудня 1994 р.): Матеріали. Львів, 1994. С. 73–74.
21. Луканюк Б. Питання методики географічного етномузикознавства й етнографічне районування західноукраїнських земель // Перша конференція дослідників народної музики західноукраїнських земель. Львів, 1990. С. 5–8.
22. Мартиновська М. Мій край пісенний – Здовбиця моя : фольклорний збірник . Рівне, 2005. 76 с.
23. Нагорна О. Весільна обрядовість Середньої Волині: етнографія та мелотипологія : дипломна робота. Львів, 2014. 80 с.

24. Народні пісні Рівненщини (фонографічний збірник) / [редактор-упорядник, автор переднього слова і приміток Н. Супрун-Яремко]. Рівне: ПП М. Дятлик, 2013. 460 с.
25. Пех О., Рибак Ю. Весілля в селі Городок // Етнокультурна спадщина Полісся. В. 7. Рівне: Перспектива, 2006. С. 132–153.
26. Рибак Ю. Типи й ареали весільних наспівів Верхньоприп'ятської низовини // Проблеми етномузикології. Серія Слов'янська мелогеографія. Київ, 2010. Вип. 5. С. 62–76.
27. Скаженик М. Трирядкові весільні наспіви з шестидольною основою на Польсько-Волинському пограниччі (Північна Житомирщина): ритмічні та звуковисотні різновиди // Проблеми етномузикології. Серія Слов'янська мелогеографія. Київ, 2013. Вип. 8. С. 131–142.
28. Сливинський Ю. Заспіви весільних ладканок: типи і поширення // Друга конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) земель (Львів, 27-31 березня 1991 р.): Теоретичні студії. Львів, 1991. С. 20–29.
29. Стафійчук Н. Частина весільного обряду „Виряджання молоді до шлюбу” (записаний у с. Сухівці Рівненського р-ну Рівненської обл.): дипломний реферат / Наук. керівник Л. Гапон. Рівне, 2001. 32 с.
30. Цехмістрок Ю. Народні пісні Волині: Фонографічні записи 1936-1937 років. Джерельні матеріали та видання Б. Столярчука; відчитання та загальна редакція Б. Луканюка]. Львів; Рівне, 2006. 480 с.

References

1. Bondar, Y. (2000). Obriad korovaiu (zapysanyi v s. Novomalyn Ostrozhkoho rnu Rivnenskoï obl.) [Loaf rite (recorded in v. Novomalyn Ostrog district of Rivne region)], diploma work, RDHU, Rivne, 23 p., (in Ukrainian).
2. Yakubchuk, M. (2001). Vesillia na Dubenshchyni: 170 ukrainskykh vesilnykh pisen, zapysanykh uchytelem-pensionerom Turykom Stepanom Ivanovychem [Wedding in Dubenshchyna: 170 Ukrainian wedding songs recorded by teacher-pensioner Turik Stepan Ivanovich], Kremenets, Ukraine, 86 p., (in Ukrainian).
3. Boreichuk, M. (2004). Vesilni obriady Rivnenshchyny : folkloro-etnohrafichni zapysy XIX-poch. XX st.[Wedding rituals of the Rivne region: folklore and ethnographic records of the XIX-XX century.], Volynski oberehy, Rivne, Ukraine, 140 p., (in Ukrainian).
4. Shubravskaya, M. M. (1982). Vesilni pisni [Wedding songs], Vol. 1, Naukova dumka, Kyiv, 870 p., (in Ukrainian).
5. Shubravskaya, M. M. (1982). Vesilni pisni [Wedding songs], Vol. 2, Naukova dumka, Kyiv, 679 p., (in Ukrainian).
6. Honcharenko, O. (2008). “Wedding chants of syllabic rhythmic model 5+3 in the Sumy region: Meloareas”, Ethnomusic, Iss. 5, pp. 40–66, (in Ukrainian).
7. Davydiuk, V. (2005). Etnolohichnyi narys Volyni (za materialamy ekspedytsii

- Polisko-Volynskoho narodoznavchoho tsentru «Volynianyna-2003») [Ethnological essay Volyn (based on the expedition of the Polis'-Volyn national center "Volynianina-2003")], Instytut kulturnoi antropologii, Lutsk, Ukraine, 70 p., (in Ukrainian).
8. Davydiuk, V. (2005). "Ethnocultural uniqueness of Volyn", *Narodna tvorchist ta etnografiia*, no. 3, pp.66-77, (in Ukrainian).
 9. Zachykevich, T. and Klymenko, I. (2013). "Wedding songs of Poltava region: rhythmotypology and geography", *Problems of music ethnology*, Iss. 8, pp. 118–130, (in Ukrainian).
 10. Klymenko, I. (2011). "Vektors of general rhythm-forming algorithms of Ukrainian-Belarussian early-traditional tune-massif: 1. The problem definition", *Problems of music ethnology*, Iss. 6, pp. 10–33, (in Ukrainian).
 11. Klymenko, I. (2012). "Vektors of general rhythm-forming algorithms of Ukrainian-Belarussian early-traditional tune-massif: 2. Wedding songs with verses 5+5+7", *Problems of music ethnology*, Iss. 7, pp. 11–25, (in Ukrainian).
 12. Klymenko, I. (2007). "Makroarealogic review by the central-ukranian cartographer", *Ethnomusic*, Iss. 3, pp. 95–113, (in Ukrainian).
 13. Klymenko, I. (2010). "Makroarealogic review. Second essay: Wedding songs with verses 4+4+6 and 5+5+7 of the east-slavonic", *Problems of music ethnology*, Iss. 5, pp. 121–137, (in Ukrainian).
 14. Klymenko, I. (2004). "Rhythmic/strukturnal systematization of wedding tunes of Ukraine-Bielorus meloareal (View from Prypiat Polissia)", *Problems of music ethnology*, Iss. 2, pp.135–165, (in Ukrainian).
 15. Klymenko, I. (2014). "Slavic wedding sixth-metres as a melogeographic system: introduction into the problematics", *Problems of music ethnology*, Iss. 8, pp. 90–117, (in Ukrainian).
 16. Klymenko, I. (2014). "Ukrainian wedding recitations on the six-beat rhythmic foundation", *Ethnomusic*, Iss. 10, pp. 31–52, (in Ukrainian).
 17. Korobchuk, V. (2011). *Pisenna tradytsiia sela Maikiv (Hoshchanskoho r-nu Rivnenskoï obl.)* [Songs tradition of the village Maykiv Goshcha district of Rivne region], diploma work, RDHU, Rivne, 60 p., (in Ukrainian).
 18. Lukaniuk, B. (1992). "Some notes on the so called introductory wedding songs", *Tretia konferentsiia doslidnykiv narodnoi muzyky chervonoruskykh (halytsko-volodymyrskykh) ta sumizhnykh zemel: (Lviv, 1-5 kvitnia 1992 r.)*. Materialy [The third conference for researchers of folk music in Chervona (Red) Rus' (Galicia and Volodymyria) and adjacent lands. Proceedings], (Lviv, 1-5 April 1992), pp. 38–45, (in Ukrainian).
 19. Lukaniuk, B. (2004). "Melotypology of wedding ladkankas and songs (based on matherials of Western Polissya and Western Volyn)", *Etnokulturna spadshchyna Polissia* [Ethnocultural heritage of Polissya region], Iss. 5, pp. 95–108, (in Ukrainian).
 20. Lukaniuk, B. (1994). "Pre-ladkanka along the River Iqua", *Piata konferentsiia doslidnykiv narodnoi muzyky chervonoruskykh (halytsko-volodymyrskykh)*

- ta sumizhnykh zemel (Lviv, 15-16 hrudnia 1994 r.). Materialy [The fifth conference for researchers of folk music in Red Rus' and adjacent lands. Proceedings], (Lviv, 15-16 December 1994), pp. 73–74, (in Ukrainian).
21. Lukaniuk, B. (1990). “On the methods of geographic ethnomusicology and ethnographic regionalization in West-Ukrainian lands”, Persha konferentsiia doslidnykiv narodnoi muzyky zakhidnoukrainskykh zemel [The first conference for researchers of folk music in the West Ukrainian lands], (Lviv, 1990), pp. 5–8, (in Ukrainian).
 22. Martynovska, M. (2005). Mii krai pisennyi – Zdovbytsia moia [My song land – my Zdovbytsya], Folklore collection, RDHU, Rivne, 76 p., (in Ukrainian).
 23. Nahorna, O. (2014). Vesilna obriadovist Serednoi Volyni: etnografia ta melotypolohiia [Wedding ceremonys of Central Volyn: ethnography and melotypology], diploma work, LNMA im. Mykoly Lysenka, Lviv, 80 p., (in Ukrainian).
 24. Suprun-Iaremkko, N. (2013). Narodni pisni Rivnenshchyny [Folk songs of Rivne region], phonographic collection, PPM. Diatlyk, Rivne, 460 p., (in Ukrainian).
 25. Pekh, O. and Rybak, Y. (2006). “Wedding in the village Gorodok”, Etnokultura spadshchyna Polissia [Ethnocultural heritage of Polissya region], Iss. 7, pp. 132–153, (in Ukrainian).
 26. Rybak, Y. (2010). “Types and areals of wedding songs of Upper Prypiat lowland”, Problems of music ethnology, Iss. 5, pp. 62–76, (in Ukrainian).
 27. Skazhenyk, M. (2013). “Three-line wedding tunes with sixth-metre basis on the Polissia-Volyn' frontier (Nornthen Zhytomir region): rhythm and pitch varieties”, Problems of music ethnology, Iss. 8, pp. 131–142, (in Ukrainian).
 28. Slyvynskiy, Y. (1991). “Initial melodic formulas of wedding songs: patterns and their deviations”, Druha konferentsiia doslidnykiv narodnoi muzyky chervonoruskykh (halytsko-volodymyrskykh) zemel (Lviv, 27-31 bereznia 1991 r.). Teoretychni studii [The second researchers conference on folk music of Chervona (Red) Rus' (Galicia and Volodymyria) lands. Theoretical studies], (Lviv, 27-31 March 1991), pp. 20–29, (in Ukrainian).
 29. Stafiichuk, N. V. (2001). Chastyna vesilnoho obriadu «Vyriadzhannia molodoi do shliubu» (zapysanyi u s. Sukhivtsi Rivnenskoho r-nu Rivnenskoj obl.) [Part of the wedding ceremony "The dispatching of a bride to marriage" (recorded in the village of Sukhivtsi, Rivne district, Rivne region)], diploma work, RDHU, Rivne, 32 p., (in Ukrainian).
 30. Tsekhmistruk, Y. (2006). Narodni pisni Volyni: Fonohrafichni zapysy 1936-1937 rokiv [Folk songs of Volyn. Phonographic records of 1936-1937], LNMA im. Mykoly Lysenka-RDHU, Lviv-Rivne, 480 p., (in Ukrainian).

Serko Olena Ivanivna – postgraduate student, Lviv National Musical Academy named after M. Lysenko, Lviv (Ukraine). E-mail: [len922@ukr.net](mailto:Len922@ukr.net)

Wedding vocal and ritual culture of Central Volyn: ethnography and melotypology

On the basis of a considerable number of musical and ethnographic materials (recorded by the author and taken from published and archival sources) from the little studied territory of Central Volhyn, the ethnographic features of the wedding and ritual tunes of the most common wedding melotypes are analyzed and described.

During analyzing and determining of melotypology the methodological basis was the work of leading Lviv ethnomusicologists Bohdan Lukanyuk "Melotypology of wedding ladkankas and songs (based on Western Polissya and West Volyn)" [19].

It was defined that wedding melodies of Central Volyn is represented by ladkankas, songs and pryspivkas. Throughout all territory was recorded the existence of 7 ladkanka's rhythm types in 12 varieties. The most common ladkanka's melotype is tirade six syllabic ladkanka of binary rhythmic organization. Genre group of wedding songs are presented only by two melotypes. It also widely prevalent dedicated to marriage (also occasionally can be done in other circumstances) pryspivkas work, mainly in accent-dynamic rhythm.

An important feature of the wedding genre cycle is the existence pre-ladkankas in the western part of Central Volyn (the villages of Dubensky and Zdolbunivsky districts).

This study first attempts to describe wedding ethnography and main wedding tunes of the Central Volyn. In this article, researchers, teachers and all the persons interested in folk culture will find information that can be used for teaching ethnology courses in schools, secondary and higher education; local history, ethnology studies, and more.

Key words: *traditional vocal-ritual culture, Central Volyn, melotypes, rhythm and structural model, wedding tunes, ladkanka, peredladkanka.*

Стаття поступила до редакції 16 червня 2018 року.